

Stilizovanje lista i tabela

Za kraj ovog uvodnog dela o CSS, koji se bavio osnovama HTML i CSS jezika, biće razmotreno stilizovanje još nekih HTML elemenata obrađenih u prvom delu ovoga kursa. Reč je o listama i tabelama.

Stilizovanje lista

U prvom polugodištu definisan je pojam HTML lista. Rečeno je da je u pitanju HTML element koji omogućava posebno formatiranje teksta kreiranjem stavki koje mogu biti numerisane ili označene nekom vrstom specijalnih karaktera. Tako smo upoznali tri tipa lista (uređene, neuređene, definicione), ali se sve do sada nismo bavili načinima za njihovo stilizovanje.

Stilizovanje lista pretežno se zasniva na stilizovanju karaktera pomoću kojih su označene stavke lista. Tako će u nastavku ovoga poglavlja biti obrađena 4 CSS svojstva kojima se može uticati na osobine takvih karaktera:

- `list-style-type;`
- `list-style-image;`
- `list-style-position;`
- `list-style.`

list-style-type

Svojstvo `list-style-type` koristi se za stilizovanje karaktera pomoću kojih se markiraju stavke lista. Ovo svojstvo može imati veliki broj vrednosti, a najznačajnije su:

- `disc;`
- `circle;`
- `square;`
- `decimal;`
- `decimal-leading-zero;`
- `lower-roman;`
- `upper-roman;`
- `lower-alpha;`
- `upper-alpha.`

Svi tipovi lista poznaju `list-style-type` svojstvo. Njegova vrednost se automatski postavlja od strane browsera prilikom parsiranja HTML dokumenta. Na primer, u dokumentu možemo imati sledeću listu:

```
<ul>
  <li>nigredo</li>
  <li>albedo</li>
  <li>citrinitas</li>
  <li>rubedo</li>
</ul>
```

Prilikom parsiranja stranice sa ovakvom listom većina browsera automatski će kreirati sledeći CSS opis:

```
ul {  
    list-style-type: disc ;  
}
```

S obzirom na to da u dokumentu postoji jedna neuređena lista, vrednost svojstva `list-style-type` automatski je postavljena na vrednost `disc`. To praktično znači da su neke od prikazanih vrednosti koje svojstvo `list-style-type` može imati namenjene neuređenim, a neke uređenim listama. Vrednosti `disc`, `circle` i `square` namenjene su stilizovanju neuređenih lista, koje u takvim situacijama imaju izgled kao na slici ispod:

• nigredo	○ nigredo	■ nigredo
• albedo	○ albedo	■ albedo
• citrinitas	○ citrinitas	■ citrinitas
• rubedo	○ rubedo	■ rubedo

Neuređene liste sa disc, circle i square markerima

Ostale prikazane vrednosti `list-style-type` svojstva mogu se koristiti za stilizovanje uređenih lista, koje kao podrazumevanu vrednost ovog svojstva poseduju `decimal` (slika ispod).

1. nigredo	i. nigredo	a. nigredo
2. albedo	ii. albedo	b. albedo
3. citrinitas	iii. citrinitas	c. citrinitas
4. rubedo	iv. rubedo	d. rubedo
01. nigredo	I. nigredo	A. nigredo
02. albedo	II. albedo	B. albedo
03. citrinitas	III. citrinitas	C. citrinitas
04. rubedo	IV. rubedo	D. rubedo

Uređene liste sa različitim tipovima markera

Zanimljivo je to što ne postoji nikakvo ograničenje kada je u pitanju definisanje vrednosti `list-style-type` svojstva. Tako je, na primer, moguće vrednost `decimal` postaviti na neuređenu listu. Ipak, iako je moguće, ne smatra se dobrom praksom, pa je takve zahvate najbolje izbegavati.

Markere kojima se određuju stavke liste moguće je i potpuno ukinuti. To se postiže korišćenjem vrednosti **none** svojstva `list-style-type`:

```
list-style-type: none;
```

Na ovaj način će na stranici biti prikazana jedna lista bez ikakvih markera (slika ispod).

```
nigredo
albedo
citrinitas
rubedo
```

Lista bez markera dobijena postavljanjem vrednosti list-style-type na none

list-style-image

Prethodni redovi ilustrovali su definisanje različitih markera za označavanje stavki lista. Reč je o različitim skupovima predefinisanih karaktera. Ukoliko je potrebno postaviti neki proizvoljan simbol, odnosno marker, moguće je koristiti svojstvo **list-style-image**.

Svojstvo `list-style-image` omogućava definisanje slike koja će se koristiti kao marker stavki liste:

```
list-style-image: url (checked.png);
```

U primeru je za marker stavki liste postavljena slika definisana putanjom unutar zagrada. Slika ima naziv *checked.png*, a potrebno je da se nađe u istom folderu kao i fajl sa ovakvom stilizacijom. Efekat može biti kao na slici ispod.

```
✓ nigredo
✓ albedo
✓ citrinitas
✓ rubedo
```

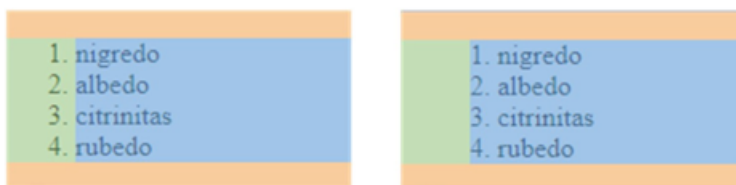
Lista sa proizvoljnim markerima

list-style-position

Do sada su prikazane različite tehnike za promenu izgleda markera kojima se obeležavaju stavke lista. Pored vizuelne reprezentacije, moguće je uticati i na poziciju markera, i to korišćenjem svojstva **list-style-position**. Reč je o svojstvu koje može imati dve vrednosti:

- `outside` – markeri se prikazuju izvan stavki; ovo je podrazumevana vrednost;
- `inside` – markeri se prikazuju unutar stavki, baš kao i njihov sadržaj.

Efekti dve prikazane vrednosti ilustrovani su slikom ispod

Efekti vrednosti outside i inside svojstva list-style-position

Na slici iznad unutrašnji razmak (engl. *padding*) obeležen je zelenom bojom, dok su narandžastom bojom obeležene margine. Reč je o vrednostima koje browser automatski postavlja na liste prilikom njihovog parsiranja. Plavom bojom označen je sadržaj lista, odnosno prostor koji zauzimaju njihove stavke. Leva polovina slike ilustruje efekat podrazumevane `outside` vrednosti. Jasno se može videti da su brojevi za obeležavanje stavki izvan sadržaja

liste. Drugim rečima, markeri za obeležavanje smešteni su unutar prostora unutrašnjeg razmaka. Na desnoj polovini slike ilustrovan je efekat vrednosti `inside`. Brojevi za obeležavanje stavki postali su sastavni deo sadržaja liste.

Razlika između pozicioniranja markera lista unutar ili izvan sadržaja posebno je uočljiva kada stavke poseduju veću količinu teksta.

1. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit.	1. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit.
2. Donec non justo dictum, gravida orci ac, accumsan risus.	2. Donec non justo dictum, gravida orci ac, accumsan risus.
3. Fusce lacinia, justo nec pulvinar faucibus, enim mi mollis libero	3. Fusce lacinia, justo nec pulvinar faucibus, enim mi mollis libero
4. Nunc scelerisque faucibus est, vel porta risus facilisis a.	4. Nunc scelerisque faucibus est, vel porta risus facilisis a.

Još jedan primer razlike između `outside` i `inside` vrednosti svojstva `list-style-position`

list-style

Stilizovanje različitih osobina lista objedinjeno se može obaviti korišćenjem jednog CSS svojstva. Reč je o svojstvu **list-style**, koje obezbeđuje skraćenu sintaksu za definisanje vrednosti `list-style-type`, `list-style-image` i `list-style-position` svojstava. Vrednosti navedenih svojstava mogu se navoditi bilo kojim redom.

Svojstvo `list-style` ne mora da prihvati vrednosti sva tri navedena svojstva, već je moguće navesti jednu, dve ili tri vrednosti. Primer `list-style` svojstva sa jednom vrednošću:

```
list-style: circle;
```

Primer `list-style` svojstva sa dve vrednosti:

```
list-style: square inside;
```

Primer `list-style` svojstva sa tri vrednosti:

```
list-style: inside url(checked.png) square;
```

Ukoliko se za `list-style` svojstvo navedu vrednosti sva tri pojedinačna svojstva, baš kao u poslednjoj liniji, izgled markera za obeležavanje stavki biće određen korišćenjem slike, odnosno vrednošću svojstva `list-style-image`. Vrednost `list-style-type` svojstva koristiće se samo kao rezervna varijanta, koja će se aktivirati u slučajevima u kojima slika ne može biti učitana.

Stilizovanje tabela

Nakon različitih tehnika za stilizovanje lista koje su iznete u prethodnim redovima, prelazimona sledeću temu ove lekcije: stilizovanje tabela. Tabele su još jedan od HTML elemenata koji omogućavaju strukturiranje tekstualnih podataka. Kao što je u jednoj od prethodnih lekcija rečeno, tabele se sastoje iz ćelija raspoređenih po redovima. Osnovni tag za kreiranje HTML tabele je `<table>`, dok su tagovi za kreiranje ćelija i redova `td` i `tr`, respektivno. Tabela koja će u ovoj lekciji poslužiti za stilizovanje izgledaće ovako:

```
<table>
  <tr id="heading">
    <th>Character</th>
    <th>Movie</th>
    <th>Year</th>
  </tr>
  <tr class="even">
    <td>Trelkovsky</td>
    <td>Le locataire</td>
    <td>1976</td>
  </tr>
  <tr>
    <td>Rosemary Woodhouse</td>
    <td>Rosemary's Baby </td>
    <td>1968</td>
  </tr>
  <tr class="even">
    <td>Paulina Escobar</td>
    <td>Death and the Maiden</td>
    <td>1994</td>
  </tr>
  <tr>
    <td>David Kentley</td>
    <td>Rope</td>
    <td>1948</td>
  </tr>
  <tr class="even">
    <td>Margot Wendice</td>
    <td>Dial M for Murder</td>
    <td>1954</td>
  </tr>
</table>
```

Prikazana tabela poslužiće za demonstraciju različitih pristupa stilizovanja. Tabela se sastoji iz 6 redova i 3 kolone. Pritom je prvi red naslovni, što znači da on poseduje ćelije sa naslovima kolona. Takve ćelije se razlikuju od ostalih zato što se predstavljaju korišćenjem `th` elemenata.

Prilikom stilizovanja tabela moguće je koristiti sve one pristupe koji su obrađeni u dosadašnjem toku. Prevažodno se misli na različita CSS svojstva kojima se može uticati na osobine CSS Box Modela. Zatim, s obzirom da je osnovni sastojak HTML tabela tekst, za njegovo stilizovanje moguće je koristiti sve ilustrovane pristupe za stilizovanje teksta.

Kao i prilikom parsiranja većine HTML elemenata, browser automatski uspostavlja neku osnovnu stilizaciju tabela. Na primer, prilikom parsiranja HTML tabele većina browsera definiše sledeću podrazumevanu stilizaciju:

```
table {
    display: table;
    border-collapse: separate;
    border-spacing: 2px;
    border-color: grey;
}
```

Ono što se odmah može primetiti jeste upotreba `display` svojstva sa vrednošću koja do sada nije viđena. Reč je o vrednosti `table`. Stvarnost je takva da `display` svojstvo, pored onih standardnih (`inline`, `block`, `inline-block`), može imati i veliki broj drugih vrednosti, sa kojima ćemo se upoznavati tokom ovog programa. Jedna od takvih vrednosti jeste i vrednost `table`, koja se automatski postavlja na HTML tabele. Reč je zapravo o vrednosti koja definiše sve one osobine koje su karakteristične za jednu tabelu. Tako se može reći da su tabele jedan od osnovnih tipova elemenata koje CSS poznaje, naravno, pored već spomenutih `inline`, `block` i drugih elemenata.

Pored `display` svojstva, browseri uglavnom postavljaju još neka CSS svojstva na `table` element. U kodu možete videti da su to svojstva koja utiču na osobine stapanja, prored i bojuokvira. Ipak, inicijalno tabele nemaju okvire, tako da ove osobine neće ni biti vidljive dok se ne definiše njihov tip. Na kraju, početni izgled HTML tabele koju ćemo u nastavku stilizovati je kao na slici ispod.

Character	Movie	Year
Trelkovsky	Le locataire	1976
Rosemary Woodhouse	Rosemary's Baby	1968
Paulina Escobar	Death and the Maiden	1994
David Kentley	Rope	1948
Margot Wendice	Dial M for Murder	1954

Početni izgled tabele (pre stilizovanja)

Nakon definisanja različitih CSS svojstava za stilizovanje, ova tabela će izgledati kao na slici ispod:

Character	Movie	Year
Trelkovsky	Le locataire	1976
Rosemary Woodhouse	Rosemary's Baby	1968
Paulina Escobar	Death and the Maiden	1994
David Kentley	Rope	1948
Margot Wendice	Dial M for Murder	1954

Izgled tabele nakon stilizovanja

Kompletan CSS kod kojim je dobijen ovakav izgled HTML tabele je sledeći:

```
table {
    font-family: arial, sans-serif;
    border-collapse: collapse;
    width: 80%;
    margin: 0 auto;
}

th {
    padding: 18px;
}

td {
    padding: 12px;
}

th,
td {
    border: solid 1px #e6e6e6;
}

tr {
    background-color: #EDED;
}

tr.even {
    background-color: #F7F7F7;
}

#heading {
    background-color:
    #02AD8B; color: white;
}
```

Na početku su definisane neke opšte osobine kompletnog `table` elementa. Reč je o familiji fonta, stapanju okvira, širini i poravnanju. Tako je definisano da će kompletan tekst tabele biti ispisan `arial` fontom, da će doći do stapanja susednih okvira, da će tabela imati širinu u vrednosti od 80% svog roditelja i da će biti centrirana (postavljanjem leve i desne margine navrednost `auto`).

Sledeći korak u stilizaciji prikazane tabele podrazumevao je definisanje unutrašnjeg razmaka nad svim ćelijama. Pritom, različita količina unutrašnjeg razmaka definisana je nad ćelijama zaglavlja i ćelijama sadržaja. Ćelije zaglavlja predstavljaju se korišćenjem elemenata `th`, a ćelije sadržaja korišćenjem `td` elemenata. Za njihovo stilizovanje upotrebljeni su tipski selektori. Takođe, sve ćelije poseduju identične okvire koje su jednim CSS svojstvom postavljene i na `th` i na `td` elemente.

Na kraju, definisane su i boje pozadina redova. Ukupno su korišćene 3 boje, koje su primenjene na različite redove. Red naslova obojen je u nijansu zelene boje, dok su redovi

sadržaja naizmenično obojeni u dve nijanse sive. Takvo naizmenično bojenje postignuto je korišćenjem atributa `id` i `class`. Red naslova selektovan je korišćenjem `id` vrednosti *heading*, a svi neparni redovi sadržaja korišćenjem klase *even*.

Rezime

- Stilizovanje lista pretežno se zasniva na stilizovanju karaktera pomoću kojih su označene stavke lista.
- Svojstvo `list-style-type` koristi se za stilizovanje karaktera pomoću kojih se markiraju stavke lista.
- Ukoliko je potrebno postaviti neki proizvoljan simbol kao marker stavki lista, koristi se svojstvo `list-style-image`.
- Na poziciju markera stavki lista moguće je uticati korišćenjem svojstva `list-style-position`.
- Stilizovanje različitih osobina lista objedinjeno se može obaviti korišćenjem jednog CSSsvojstva – `list-style`.
- HTML tabele su poseban tip HTML elemenata koje karakteriše posebna vrednost `display` svojstva – `table`.
- Prilikom stilizovanja tabela moguće je koristiti CSS svojstva koja se koriste i nad ostalim elementima (`margin`, `padding`, `width`, `border`, `color`, `background-color` i mnoga druga).